

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

תוכן

- א. שלשה מטבעות זה על גב זה.....2
- ב. כריכות ברשות היחיד וככרות של בעל הבית וגיזי צמר הלקוחין מבית האומן כדי יין וכדי שמן הרי אלו חייב להכריז.....2
- ג. מצא כלי ולפניו פירות כים ולפניו מעות הרי אלו שלו.....3
- ד. מקצתן בכלי ומקצתן על גבי קרקע מקצתן בכים ומקצתן על גבי קרקע חייב להכריז ... דאשתייר בה מידי ... דמהדרי אפיה לגבי פירי ... דאית לה אוגנין לצנא.....3
- ה. שלשה מטבעות זה על גב זה ... והוא שעשויין כמגדלין ... כל שאין עשויין כמגדלין מפוזרות קרי להו ... כשיר מהו כשורה מהו כחצובה מהו כסולם מהו.....4
- ו. המוצא סלע ... שלי היא חדשה היא נירונית היא של מלך פלוני היא לא אמר כלום ולא עוד אלא אפילו שמו כתוב עליה לא אמר כלום לפי שאין סימן למטבע.....5
- ז. מצא אחר הגפה או אחר הגדר גוזלות מקושרים או בשבילין שבשדות הרי זה לא יגע בהן 6
- ח. מצא כלי באשפה אם מכוסה לא יגע בו אם מגולה נוטל ומכריז.....7
- ט. קשר סימנא.....7
- י. במקושרין בכנפיהן דכולי עלמא הכי מקטרי להו ... במרדין ... ספק הינוח ... לכתחילה לא יטול ואם נטל לא יחזיר.....7
- יא. מצא כלי באשפה מכוסה ... בכובי וכסי לא יגע בסכיני והמניק נוטל ומכריז.....9
- יב. אשפה העשויה לפנות אבידה מדעת היא אלא באשפה שאינה עשויה לפנות ונמלך עליה לפנותה ... שכן דרך אשפה לפנות שכן דרך אשפה לפנות לה כלים קטנים.....10
- יג. מצא בגל ובכותל ישן הרי אלו שלו ... מפני שיכול לומר לו של אמוריים הן ... דשתיך טפי 11

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

דף כה.

א. שלשה מטבעות זה על גב זה

המוצא מעות מפוזרות¹, אף על פי שהיו מקצתן זה על גב זה הרי אלו שלוו², מוצא צבור מעות חייב להכריז, שמסתמא הונח שם ויש סימן במנין ובמקום.. היו שלשה מטבעות³ מונחים זה על גב זה, דרך הינוח, חייב להכריז ויבואר להלן.

ב. כריכות ברשות היחיד וככרות של בעל הבית וגיזי צמר הלקוחין מבית האומן כדי יין וכדי שמן הרי אלו חייב להכריז

ככרות של בעל הבית⁴, גיזי צמר הצבועים הבאים מבית האומן⁵, וכבר התבאר לעיל דף כג: שכן חבית יין או שמן⁶ שיש בהם רושם⁷, הרי יש בהם סימן בגופן וחייב להכריז. ודוקא קודם שנפתחו האוצרות והמחסנים כדי

¹ שו"ע ונו"כ רסב יא

² משום דסתמא דרך נפילה הוא ואין סימן לא במקום ולא במנין, ומה שמונחים מקצתן זה ע"ג זה שמא אירע שנפלו ונמצאו כך. והקשה הט"ז הרי גם בספק הינוח חייב להכריז, ותירץ דשאני מטבעות שאין דרך להניחם ע"ג קרקע.

³ שו"ע ונו"כ שם יב

⁴ שו"ע ונו"כ שם ח

⁵ שקושרן או נותן בהם סימן אחר כדי שלא יתחלפו, לאפוקי גיזי צמר הלקוחים בשוק שכולם שוים.

⁶ רמ"א שם ט

⁷ פירוש, כל בעל הבית אף שיש לו למכור כמה חביות, לכולן יש רשימה אחת במקום מגופתן, אבל אין רשימת חביות של בעה"ב זה כמו רשימת חביות של בעל הבית אחר, משו"ה אם מצאו קודם שנפתחו האוצרות למכור החביות צריך להכריזו, ואם יבוא בעה"ב ויתן סימן רשימתו מחזירו לו, ואין חוששין שמא מכרו ומהלוקה נפל והבעה"ב יודע מקדמת דנא סימן רשימתו, כיון דעדיין לא הגיע הזמן למכור, וכן אם יבוא אחד ויאמר אני לקחתי מפלוני זה שמצאת וסימן זה יש בו ברשימה, מאמינין לו, ולא אמרינן דמהמוכר נפל, דא"כ איך ידע הוא הסימן, ולא חיישינן נמי שמא הוא לקח חביות ממנו וחביתו בידו ומזה ידע סימן חבית של בעה"ב וגם אחר קנה מבעה"ב זה וממנו נפל וזה רמאי הוא ואמר דמידו נפל, דכיון דלא הגיע זמן מכירת החביות לא חיישינן שמכר עוד לאחרים. סמ"ע שם כא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

למכרן, אבל לאחר שנפתחו האוצרות ועומדים למכירה כולם רואים את הרושם ואינו סימן, ועוד יש לחוש שמא מכרו ומן הלוקח נפל⁸.

ולפיכך גם באופן שמקום בדרך כלל הרי הוא סימן, כבר התבאר לעיל דף כב: שמקום שדרך להניח חפצים כאלה, כגון חביות בשפת הנהר שהכל פורקים שם חביות, ויש לומר שכשם שהוא השאיר יתכן שגם אחר השאיר שם. ואין המקום סימן.

אולם כל זה דוקא אם כל החביות שוין והן מלאים, אבל אם חסרים הם, יש סימן במדה במה שבהן¹⁰.

ג. מצא כלי ולפניו פירות כים ולפניו מעות הרי אלו שלו

מצא כלי¹¹ ולפניו פירות, הפירות שלו והכלי נוטל ומכריו, שאני אומר הכלי של אחד והפירות של אחר, והרי אין בהם סימן.

וכן הדין בכיס ומעות. כיצד, מצא כים ולפניו מעות מפוזרין הרי אלו שלו, שאין דרך שיפלו מן הכיס כשהוא מונח על גבי קרקע.

ד. מקצתו בכלי ומקצתו על גבי קרקע מקצתו בכיס ומקצתו

על גבי קרקע חייב להכריז ... דאשתייר בה מידי ...

דמהדרי אפיה לגבי פירי ... דאית לה אוגנין לצנא

המוצא דבר¹² שאין בו סימן בצד דבר שיש בו סימן חייב להכריז, בא בעל הסימן ונטל את שלו ואמר שזה בלבד נפל ממנו זכה המוצא בדבר שאין בו סימן. ואם אמר ששניהם שלו אם מראים הדברים שהם של אחד מועיל הסימן גם לדבר שאין בו סימן.

⁸ סמ"ע שם.

⁹ רמ"א שם

¹⁰ שם

¹¹ שו"ע ונו"כ שם יט

¹² רמב"ם הלכות גזלה ואבדה פרק יד הלכה יא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

לפיכך מצא כלי ולפניו פירות אם מראים הדברים שהם של אדם אחד, חייב להכריז¹³. כיצד, היו אחורי הכלי לפני הפירות, הרי אלו שלו. שמראין הדברים שאין אלו הפירות מזה הכלי, לפיכך הפירות הם שלו שאין בהם סימן והכלי נוטל ומכריז דסתמא יש בו סימן, אך אם היו פני הכלי לפני הפירות, חוששין שמא מן הכלי נשפכו. שפה מעובה לכלי, אף על פי שפניו כלפי הפירות הרי אלו שלו, שאילו נשפכו מכלי היה נשאר מהם בתוכו מפני השפה שמונעת שיישפכו לכמרי. היו מקצת הפירות בכלי ומקצתה בארץ, חייב להכריז. ומחזירין הפירות אגב הכלי דודאי מתוכו נפלו.

וכן במצא מעות¹⁴ אם הדברים מראין שהכיס והמעות הם של אדם אחד ומחכים נפלו חייב להכריז.

**ה. שלשה מטבעות זה על גב זה ... והוא שעשויין כמגדלין
... כל שאין עשויין כמגדלין מפוזרות קרי להו ... כשיר
מהו כשורה מהו כחצובה מהו כסולם מהו**

וכבר התבאר שהמוצא מעות מפוזרות¹⁵, אף על פי שהיו מקצתן זה על גב זה אין זה דרך הינוח ומה שמונחים מקצתן זה ע"ג זה שמא אירע שנפלו ונמצאו כך, הרי אלו שלו.

דרך הינוח במטבעות הוא כשהיו¹⁶ שלשה מטבעות מונחים זה על גב זה, בין שהיו מונחים כמגדל שהתחתון רחב והאמצעי קטן ממנו והעליון קטן מהאמצעי, בין שהיו מונחים זה על גבי זה כצורת סולם שרובו של האמצעי על התחתון ורובו של עליון על האמצעי, או שהיו מונחים אחד מכאן ואחד מכאן והשלישי על גביהן, הרי זה דרך הינוח וחייב להכריז.

¹³ ועיין בסמ"ע שהקשה למה לא הזכיר גם את שיטת הרא"ש ותוס' דס"ל התי' לחלק בין כובא וכיתנא לפירות

ועיין חבל יוסף שם

¹⁴ שו"ע ונו"כ שם כ

¹⁵ שו"ע ונו"כ שם יא

¹⁶ שו"ע ונו"כ שם יב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

אך אם היו מונחות בקרקע בצורות שונות, כגון בעגול או כשורה או כסגול וכדומה, הרי זה ספק¹⁷, ויש אומרים¹⁸ שחייב להכריז, ויש אומרים¹⁹ שלכתחלה לא יטול ואם נטל אינו חייב להכריז.

דף כה:

ו. המוצא סלע ... שלי היא חדשה היא נירונית היא של מלך פלוני היא לא אמר כלום ולא עוד אלא אפילו שמו כתוב עליה לא אמר כלום לפי שאין סימן למטבע

סימן בגוף המטבע²⁰, כגון רשומה בחותם מלך פלוני, אינו סימן, שהרי כמה מטבעות יש כאלו. ואפילו שמו רשום על המטבע אינו סימן שמטבע להוצאה ניתנה²¹ ושמה הוציאה ומאחר נפל, ויש אומרים²² שדבר שאינו מצוי להיות במטבע, כגון שנסדק, הוא סימן.

¹⁷ הוא בנמרא בעיא דלא איפשימא, ומשמע שהספק הוא אם זה דרך הינוח או דרך נפילה ואיתרמי שנפלו כך. ובתהלה לדוד מצדד לומר שבכל מקום שהוא מסופק אם הוא סימן או לא חייב להכריז, ואם יבא אחד ויתן סימן זה יהא חייב להחזיר לו, שתקנת חכמים הוא כשם שתיקנו דלא היישין לשאלה.

¹⁸ דעת הרא"ש, שספק איסורא הוא ולחומרא חייב להכריז. ובערך ש"י סימן רסב מדויק מדברי הא"י שאינו חייב להכריז אלא יהא מונח, משום שאף אם יבא בעל האבידה ויטעון ברי לא יחזיר לו.

¹⁹ (דעת הרמב"ם שזהו ספק ממון, וכתב האבן האזל שאם יתברר שהיה דרך הינוח יהא חייב להחזיר לו, אבל אם יתברר שהיה דרך נפילה אלא שנותן סימן אחר, לא יחזיר לו, שבודאי נתייאש בשעת נפילה.

²⁰ שו"ע ונו"כ שם יג

²¹ משמע דוקא במטבע שלהוצאה ניתנה אין זה סימן, אבל בשאר דברים ששמו רשום עליהם הוי סימן, וצ"ע בדברי האמרי יושר סימן נט שכתב גבי ספרים שמה ששמו רשום ע"ג הטבלא לא הוי סימן, וסיים שם ובפרט שיש כמה חתימות מאנשים שונים, ולא זכיתי להבין.

²² רמ"א שם על פי דברי הרמב"ן (וכן פסק בשו"ע הרב סעיף ח), והסביר הרמב"ן שאין חוששין שמא לא איבד זה כלל רק השני, שמהיכן ידע שהשני איבד שיבא לומר סימן, אלא שברישום שמו אנו חוששין שמא היו לו כמה מטבעות שרשם שמו עליהן ואיבד האחד וסבר זהו שלו, ובאמת אין זה שלו אלא של אחר שקיבל מידו וגם הוא איבד, משא"כ סדק אינו מצוי להיות על עוד מטבע. ומדברי האחרונים משמע שלשיטת השו"ע אף נסדק אינו סימן, ונראה דהיינו דוקא במטבע משום שדרך כל אדם להוציאה, אבל בשאר חפצים אין חוששין שמא מכרו, ולפי"ז אף בשאר סימנים לא יועיל בחפץ העומד להמכר, שמא מכרו ומאחר נפל, וצריך לומר שאפילו לדעת השו"ע אין חוששין למכירה לבד, וכן משמע מדברי הסמ"ע ס"ק כא בדין חביות לאחר שנפתחו האוצרות שעומדות להמכר, שרק בצירוף הטעם שמא כבר לקח חבית אחת ויודע רישומו של מוכר זה, או כמ"ש רש"י שכולם רואים רישומו, אבל משום חשש מכירה לבד אין חוששין, והמ"ז כתב שבנסדק לכו"ע הוי סימן, עיי' שם. ובערוה"ש הסביר דעת הרמב"ן שאין לחוש שמא מכרו ומאחר נפל, שהרי מכירין אותו שאינו רמאי, שאם רמאי הוא בלא"ה אין מחזירין לו בסימנים, ובדעת הטור כתב שכל דבר העשוי למכירה והוצאה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

שטרי כסף שיש מספר סידורי²³ מודפס על כל שטר, אין המספר סימן שיהא חייב להכריז, שאין דרך אנשים לשים לב על המספר, אבל אם בא אחד ונתן סימן המספר, ויזכיר שלא נתייאש, דינו כנסדק.

המוצא כרטיס²⁴ הגרלה חייב להכריז, שכן דרך בני אדם לשים לב למספר, אלא שאפשר שיש לחייב את האובד לתת סימן גם במקום קניית הכרטיס אם הוא מודפס עליו. ובכרטיס הגרלה של מוסד ששם הרוכש רשום אצלם, מסתבר שאינו מתייאש, שיכול המוצא לברר מי רכש מספר זה, וממילא חייב לעשות כן.

ז. מצא אחר הגפה או אחר הגדר גוזלות מקושרים או

בשבילין שבשדות הרי זה לא יגע בהן

המוצא חפץ בדרך הינוח, שניכר שהונה שם ולא נפל, והוא במקום המשתמר²⁵, בין יש בו סימן ובין אין בו, הרי זה לא יגע בו²⁶, אפילו על דעת להכריז שהוא מטריח בעליו לרדוף אחריו וליתן סימנים²⁷.

אין הסימנים כלום, ובדבר כזה חיישינן שמא רמאי, אבל בשאר אבידות למה נחשוש שהוא רמאי, וסיים שאפילו לדעת הטור, אם זה האובד מוחזק בכשרות ולאיש אמת, אף בדבר העומד להמכר אין חוששין.

²³ פתחי חושן חלק ב פרק ה הערה י

²⁴ שם

²⁵ כגון בגל של אבנים או בכותל ישן (שו"ע סימן רס סעיף א), או מלית וקרדום בצד גדר (שו"ע שם סעיף י), או מכוסה באשפה שאינה עשויה לפנות (שו"ע ורמ"א שם סעיף יא). ובשו"ע הרב כתב, אפילו הוא מקום המופקר לכל אלא הוא מקום מוצנע וכו', וכוונתו שא"צ שיהא מקום המשתמר ממש במקום סגור, אלא שמונח באופן שאינו מתגלה ע"י עוברים ושבים, ואין המניח חושש שמא יטלנו אדם משם.

²⁶ בשו"ע העתיק לשון הרמב"ם שאסור ליגע בו שמא בעלים הניחוה שם עד שיחזרו, ואם יבא ליטלה והוא דבר שאין בו סימן הרי אבד ממון חבירו, אבל רש"י במשנה כתב לא יגע בהן דאין זו אבידה שיהא מוזהר עליה בלא תוכל להתעלם, דמשתמר הוא, הרי שלא הזכיר שאסור ליטלו, וע"י תוס' שם ד"ה ואם. והשי"ך שם סק"ה כתב בהך דבדרך הינוח לא יגע בו דאיירי במקום שרוב ישראל מצויים, ומשמע שבמקום רוב עכו"ם מותר ליטלו, שתולים שאחד מרוב העכו"ם הניחוה אבל בנה"מ סק"ד כתב שאפילו ברוב עכו"ם אסור ליטלו, שלא התירו אבידת עכו"ם אלא כשיש לה דין אבידה, ודרך הינוח במקום המשתמר אינו בגדר אבידה כלל, והרי זה בכלל גניבת עכו"ם שאסורה.

²⁷ שו"ע שם. ועכ"פ משמע שלא חייבוהו לעמוד ולשמור האבידה שלא יגנבוה עד שיבא בעל החפץ, ולא מיבעיא בודאי הינוח שהוא כעין אבידה מדעת, שאינו צריך לדאוג לממון חבירו יותר ממנו, ואפילו בספק הינוח אינו חייב משום ספק נפילה, וצ"ל שלא חייבה תורה כי אם בהשבת אבידה ולא בשמירת אבידה, וכ"ש בדבר שאין לו גבול, שאינו יודע מתי יבא בעליו.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

ח. מצא כלי באשפה אם מכוסה לא יגע בו אם מגולה נוטל ומכריז

מצא כלי באשפה²⁸ שאינה עשויה לפנות, הרי זה כדרך הינוח ולא יגע בו.

ט. קשר סימנא

כבר התבאר לעיל דף כ: ודרף כג: שהמוצא דבר הקשור בקשר משונה²⁹, הקשר הוא סימן.

י. במקושרין כננפיהן דכולי עלמא הכי מקטרי להו ... במרדין ... ספק הינוח ... לכתחילה לא יטול ואם נטל לא יחזיר

המוצא חפץ³⁰ בדרך הינוח, עבר והגביהו ועדיין לא זו משם, יחזיר החפץ למקומו³¹, נטלו והלך משם³² לא יחזירנו למקומו, שמא בא בינתיים בעל החפץ וחיפש ולא מצא ושוב לא יבא לחפש שם. אלא אם יש בו סימן חייב להכריז, ואם אין בו סימן יהא מונח עד שיבא אליהו³³.

²⁸ שו"ע ונו"כ שם יא

²⁹ שו"ע סימן רסב סעיף יז, אבל קשר שדרך כולם לקשור כן אינו סימן, שו"ע סימן רס סעיף י.

³⁰ רמ"א שם י

³¹ משמע מדברי האחרונים שאף הרמב"ם מודה בזה, דכיון שעדיין עומד שם אין לחשוש שמא בא הבעלים בינתיים ולא מצאו. וכתב בחידושי רעק"א שגם אין לחשוש שמא דרך נפילה הוא ונתחייב בהשבה מעליא מספק, דכל שהוא במקום משתמר לגמרי מסתמא דרך הינוח הוא. ולכאורה נראה שאפילו נטלה ע"ד לגזולה יוצא ידי השבה כשמחזירה למקומה, כדקיי"ל בסימן שנה שאם לא ידע הבעלים בגניבה א"צ דעתו בהשבה, אלא שאפשר דהיינו דוקא כשמחזירה לרשותו המשתמרת ממש, אבל כאן אף על פי שהוא מקום המשתמר לענין זה, אבל אין זה רשותו המשתמרת לדעתו וממילא אינו יוצא ידי השבה בזה. פתחי חושן שם הערה ד

³² כתב הט"ז שאם העמיד שם אדם לראות אם יבא מישהו לחפש החפץ הרי זה כאילו לא הלך משם, אבל אם לא העמידו שם בכוונה, אף על פי שעוברים ושבים מעידים שלא בא אדם לחפש, אינו מועיל, דמילתא דלא רמיא עליה דאיניש לאו אדעתיה.

³³ כיון שבאיסורא אתי לידיה לא זכה אפילו נתייאש בינתיים הבעלים, ומשמע מדברי הפוסקים שבמקום המשתמר לגמרי מודה הרמב"ם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

ספק אם³⁴ הונח שם³⁵ או שמא נפל בדרך אבידה, והוא במקום המשתמר לגמרי, דינו כודאי הינוח, ואם נמצא החפץ במקום שאינו משתמר לגמרי, אבל משתמר קצת, כגון שבילים שבשדות, בין בודאי הינוח ובין בספק הינוח, אם יש בו סימן בין סימן בגוף החפץ ובין במקום המציאה, נוטל ומכריז³⁶, ויש אומרים³⁷ שלדעת הרמב"ם לא יגע בו.

אין בו סימן³⁸ לא בגוף החפץ ולא במקום המציאה, כגון דברים קטנים שמתגלגלים, או גוזלות מקושרין שמדדין ממקומן, והבעלים מתייאשים מסימן המקום. והמקום משתמר קצת, לכתחלה לא יגע בו אפילו בספק הינוח, וגם בזה י"א, שיש לחשוש שמא הניחם שם ואם יטלנו לא יוכל להשיבו לבעליו, שהרי אין בו סימן. ואם הגביהו, יש אומרים³⁹ שבספק

³⁴ רמ"א שם. ומשמעות דברי הפוסקים שגם בזה אין מחלוקת בין הרמב"ם והמחבר לבין שאר פוסקים והרמ"א, והיינו שלכתחלה לא יגע, ואם נטל והלך אם אין בו סימן יהא מונח ואם יש בו סימן יכריז.

³⁵ בסמ"ע סימן רס סק"מ פירש בספק הינוח כגון שהוא משתמר קצת, ולכן יש להסתפק אם הונח בכוונה או שהוא אבוד, ומשמע שכל ספק הינוח תלוי במקום המציאה, ובמשתמר לגמרי הרי זה ודאי הינוח ואילו במשתמר קצת הוא ספק הינוח, וכן משמע קצת בש"ך שם סק"ל. ופשטות לשון הרמ"א משמע שיתכן ספק הינוח במקום המשתמר לגמרי, ומ"ש הש"ך שהלשון מגומגם, לא זכיתי להבין, שהרי יתכן דרך אבידה גם במקום משתמר לגמרי, וגם בשו"ע הרב סעיף יג נראה כפשטות משמעות לשון הרמ"א.

³⁶ רמ"א שם ושו"ע סעיף ט, דכיון שאינו משתמר לגמרי יש עליו דין אבידה אפילו בודאי הינוח, וכתב הסמ"ע ס"ק מג הטעם שמסתמא ניהא לבעליו שיקחנו ישראל ויכריזו קודם שיקחנו עכו"ם או ישראל דלא מעלי שיקחנו לעצמו.

³⁷ סמ"ע ס"ק מא וס"ק מז, ועי' נה"מ שהעלה שמלשון הטור משמע שגם הרמב"ם אינו חולק בזה, ועי' ט"ז שהאריך בזה.

³⁸ רמ"א שם

³⁹ שו"ע שם סעיף ט בדעת הרמב"ם (וכתב בערך ש"י שאף אם יביא בעל האבידה עדים שהוא שלו, אינו חייב להחזיר לו אא"כ יביא עדים שהניחם שם), והאריכו האחרונים בביאור שיטתו, ועי' עוד בט"ז ובנה"מ שם. והפני יהושע מפרש דעת הרמב"ם עפ"י סברת התוס' (דף כג ע"א ד"ה והאיכא נכרים) שבמקום שאפשר לברר ע"י הכרזה צריך לברר, ולכן במחצה על מחצה חייב להכריז (, אבל במקום שא"א לברר אף בספק אין מוציאים מיד המוצא, ומה שאמרו בספק יאוש שלא מדעת שהייב להכריז, הטעם שמעמידים האובד בחזקת שלא נתייאש, ובחידושי רבינו מאיר שמחה כתב שאפשר שסבור הרמב"ם שע"י היאוש בגזילה קונה החפץ ואינו צריך להחזיר רק דמיו, ולכן בנ"ד כשנטל החפץ וגרם שיתייאש ה"ז כגזילה וקונה החפץ עכ"פ, ואין הספק רק בדמים, ובדמי החפץ ודאי שהוא מוחזק (עי' פ"ג סוף הערה ב), ולכן אינו חייב להחזיר מספק, ודבריו צ"ע, שמדברי הרמב"ם משמע שבכל אופן אינו חייב להחזיר, אף על פי שאין ידוע אם נתייאש כלל. ובאבן האזל פרק יא ה"ו משמע בדעת הרמב"ם שאם יתברר אח"כ שהיה דרך הינוח ויתן בו סימן, חייב להחזיר לו, אבל אם יתברר שהיה דרך נפילה, אף אם יתן סימן לא יחזיר לו, שבשעת נפילה ודאי כבר נתייאש. ומכל דברי הפוסקים משמע שדוקא בספק הינוח ס"ל להרמב"ם שזכה בו, אבל בביאור הגר"א נראה שלדעת הרמב"ם אין חילוק בין ודאי הינוח לספק הינוח, אלא בין דבר שיש בו סימן לאין בו, וא"כ אפילו בודאי הינוח זכה בו, וצ"ע.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ה"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

הינוח זכה בו המוצא, ויש אומרים⁴⁰ שלא זכה בו, אלא שאם כבר הוליכו ממקומו לא יחזירנו אלא יהא מונח עד שיבא אליהו⁴¹, ואם עדיין לא הלך משם, יש אומרים⁴² שאסור להחזירו למקומו אלא יהא מונח, ויש אומרים⁴³ שיכול להחזירו למקומו.

מצא חפץ⁴⁴ במקום שאינו משתמר כלל, אם אין בו סימן לא בגוף החפץ ולא במקום, הרי הוא של מוצא אפילו בודאי הינוח, ואם יש בו סימן נוטל ומכריז⁴⁵.

**יא. מצא כלי באשפה מנוסה ... בנובי ונסי לא יגע בסניני
והמניק נוטל ומכריז**

⁴⁰ בדעת הרמ"א נראה שלכו"ע אין חילוק בין ודאי הינוח לבין ספק הינוח גם בדין זה.
⁴¹ דשמא הינוח הוא ובא הבעלים וחיפש ולא מצאו, ולא זכה בו משום דבאיסורא אתי לידיה, וכיון שאין המקום משתמר היטב אינו מקיים מצות השבה בהחזרה למקומו. ובתהלה לדוד מצדד לומר שאם בא אחד ותפס מידו וטוען שהוא שלו אין מוציאין מידו.
⁴² רמ"א שם והקשה הפנ"י למה יהא אסור להחזירו למקומו, הרי מסתמא ניהא ליה לבעלים שיחזירנו ואפשר שימצאנו, מאשר יקחנו לביתו שבודאי לא יבא לידו שהרי אין בו סימן ולא יכריז המוצא, ובמעני החכמה תירץ שבמה שמחזירו למקומו מבטל מצות השבה בידים, וכעין זה כתב בנה"מ, וצ"ע.
⁴³ ש"ך שם בשם כמה ראשונים, דממ"נ אם הוא מונח מדעתו הרי לדעתו המקום משומר, ואם הוא דרך נפילה ושכחה הרי כבר נתייאש הבעלים ומדינא הוא שלו, ולמה לא יוכל להחזירו למקומו, ומלשון הפוסקים משמע שמדינא יכול גם ליטלו ולהניחו בביתו, אלא שיכול גם להניחו במקומו, וצ"ע למה לא יהא חייב מצד ספק להחזירו למקומו, שמא בכל זאת יבא הבעלים, ואפשר שגם במה שמוליכו לביתו יש צד תועלת לבעלים, שמא יוכל למצוא בעליו ע"י עדים וכדומה, ובשו"ע הרב סעיף יד סתם כדעת הש"ך בשם הראשונים.
⁴⁴ רמ"א שם וכתב הש"ך דמ"מ איירי באופן שמסתמא נודע לבעלים, והיינו שתולים שהניחום לפי שעה להקל משאם שלא ע"ד לילך משם ולהניחם, אלא שמתוך שכחה הלך והשאירם, ומיד נזכר ששכחו ונתייאש כיון שאין בו סימן, דאל"ה הוי יאוש שלא מדעת, וכ"כ בשו"ע הרב, ואם הוא דבר קמץ שיתכן שעדיין לא נודע לו ולא נתייאש אסור. ועיי' בנה"מ שתמה על הש"ך, ולכאורה דברי הש"ך נכונים, שהרי ע"כ אין זה אבידה מדעת, דאל"כ גם ביש בו סימן יהא שלו, אלא שעדיין צריך ביאור כיון שדרך הינוח הוא למה מתייאש, הרי מיד כשנזכר היכן הניחו יחזור ויחפשונו. ועיי' אולם המשפט.
⁴⁵ וכמ"ש לעיל שאנו תולים שהניחו לפי שעה ושכחו, וכיון שיש בו סימן, כשנזכר ששכחו אינו מתייאש, ואין זו אבידה מדעת, שלא הניחו ע"ד לילך משם,

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

מה שהתבאר לעיל שמצא כלי באשפה⁴⁶ שאינה עשויה לפנות, הרי זה כדרך הינוח ולא יגע בו זהו בכלים סתם. אבל כלים קטנים כגון סכין וכדומה הרי זה כאבידה ונוטל ומכריז⁴⁷.

יב. אשפה העשויה לפנות אבידה מדעת היא אלא באשפה שאינה עשויה לפנות ונמלך עליה לפנותה... שכן דרך אשפה לפנות שכן דרך אשפה לפנות לה כלים קטנים

זה שנתבאר שבדרך הינוח במקום⁴⁸ שאינו משתמר יש בו דיני אבידה, אינו אלא כשיש לוומר שהונח שם דרך שכחה, אבל כשאי אפשר לתלות בשכחה וניכר שהבעלים הניחו החפץ מדעת והלך לו, אף על פי שבשעת הנחה לא היתה מחשבתו להניחה שם אלא לפי שעה, הרי זה אבידה מדעת ופטור מהשבה.

נחלקו הפוסקים בדבר שהוא אבידה מדעת, כגון שהשליך כיסו ברשות הרבים והלך לו⁴⁹, יש אומרים⁵⁰ שפטור המוצא ממצות השבה, אבל אסור לשום אדם ליטול חפץ זה, ויש אומרים⁵¹ שאבידה מדעת דינה כהפקר וכל הקודם זכה בה.

⁴⁶ שו"ע ונו"כ שם יא

⁴⁷ שיש לתלות שכשכיבד וניקה בעה"ב נפלו גם כלים אלו לאשפה, ואין זה דרך הינוח אלא כאבידה, ומשמע שאפילו כספק הינוח אינו, וכן דייק באולם המשפט. ופשוט שאם אין בה סימן הרי אלו שלו.

⁴⁸ שו"ע הרב סעיף מז עפ"י דברי הרמ"א סימן רס סעיף יא, שכיון שהשאירו והלך לו, בודאי יש בדעתו שאם יבא אחר וירצה ליטלנו יטלנו, וזהו שאמרו באשפה העשויה לפנות שאבידה מדעת היא, ומדברי הש"ך נראה שאפשר שאף להרמב"ם שחולק באבידה מדעת מודה באשפה, ולא ביאר טעם החילוק, ועי' נה"מ ריש סימן רסא.

⁴⁹ עי' קצה"ח סימן רצא סק"ג דלאו דוקא שהניחו ברה"ר, דה"ה אם הניח חפצו לפני חבירו והלך לו, כל זמן שלא קיבל עליו שמירה, אינו נעשה שומר אבידה בעל כרחו, וה"ז כאבידה מדעת, ודלא כדמשמע מדברי מהרי"ט, ובד"ג כלל יח סימן יג כתב בשם ספר יהושע שהמניח חבית דבש שיש בה נקב והדבש זב ממנה, ובא אחד ואסף מן הדבש, תלוי במחלוקת הראשונים בדיון אבידה מדעת.

⁵⁰ שו"ע סימן רסא סעיף ד בשם הרמב"ם, וכתב בדברי משפט שאף לדעה זו, אם הנביה האבידה מדעת, אף על פי שאינו זוכה בה, כיון שפטור מלהשיב אינו נעשה שומר עליה, ואפילו כש"ח אינו, וממילא אם נתייאש אח"כ הבעלים זכה בה.

⁵¹ רמ"א שם בשם הטור.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

**יג. מצא בגל ובכותל ישן הרי אלו שלו ... מפני שיכול לומר
לו של אמוריים הן ... דשתיך טפי**

המוצא בגל⁵² או בכותל ישן שאין זוכרין מי בנאו, ולא היה מימות עולם בחזקת זה שדר בו עתה וגם לא בחזקת אבותיו⁵³, הרי הוא של מוצאה. והיא שעלה חלודה שניכר שארך לו שם הימים, שאני אומר של גוים הקדמונים הוא. והוא שימצאנה מטה מטה בכותל כדרך כל המטמוניות הישנים⁵⁴, אבל אם מראים הדברים שהוא מטמון חדש אפילו אם נסתפק לו הדבר, הרי זה לא יגע בהם שמא אדם הניחו שם וישוב לקחתו.

ואם הכותל חדש שידוע שאבותיו של זה שהוא דר שם עכשיו בנאוהו ולא יצא מרשותם, יבואר להלן דף כו. בעזה"ת

⁵² שו"ע ונו"כ רס א

⁵³ אף שידוע שהיה ביד זה ושל אבותיו ג' או ד' דורות, מכל מקום כיון שהוא ידוע שלא היה שלהן ושל אבותיהן מעולם והאבידה העלתה חלודה ונמצאת מטה מטה כדמסיק, משו"ה אמרינן המוציא מחבירו עליו הראיה, שיכול זה המוציא אותה לומר לא של אבותיך היה אלא של גוים אמוריים שהיו דרים מימים קדמונים במקום זה היה, כן הוא לשון הגמרא [ב"מ כ"ה ע"ב], וה"ה של גוים אחרים כל מקום לפי מה שהוא. ואפילו [אם] חלודה כזו וירידת דרך מטה כזה יכול להיות שאירע מב' ג' דורות שהיו אבותיו של זה, מ"מ כיון דמצאו דרך מטמוניות ואפשר שבא שמה מימים קדמונים והיה של גוים, המוציא מחבירו עליו הראיה, וכ"כ הטור [סעיף א'] ע"ש. סמ"ע שם א

⁵⁴ דברי המחבר צ"ע דזה לשון הטור והוא שהעל' חלודה כו' וכ' הרמב"ם ז"ל והוא שימצאנו מטה מטה כו' ונראה שהרמב"ם מפרש דשתיך טפי דבש"ס שימצאנו מטה מטה וכן נרא' להדיא מה' המ' דאל"כ קשה מנ"ל להרמב"ם זה וגם למה השמיט דשתיך טפי וע"כ כ' הטור וכ' הרמב"ם כו' משום דאפשר דפירש"י והרמב"ם תרזויהו אמת לדינא דבין שהעל' חלודה ובין שנמצ' מטה מטה שהוא בענין שנראה מזמן רב הרי הוא של מוצאו אבל המחבר שמצריך שניהם קשה תרזויהו ל"ל ואפשר דספוקי מספקא ליה בפ' הש"ס לכך פסק דבעי' דתרווייהו לחומרא. ש"ך שם ב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

